

**Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Uus ELi-USA kaubandus- ja tehnoloogia-
nõukogu: ettevõtjate, töötajate ja tarbijatega seonduvad prioriteedid ning vajalikud kaitsemeetmed“**

(omalgatuslik arvamus)

(2022/C 443/05)

Raportöör: **Timo VUORI**

Kaasraportöör: **Tanja BUZEK**

Täiskogu otsus	21.10.2021
Õiguslik alus	kodukorra artikli 52 lõige 2 – omalgatuslik arvamus
Vastutav sektsioon	välissuhete sektsioon
Vastuvõtmine sektsioonis	9.6.2022
Vastuvõtmine täiskogus	14.7.2022
Täiskogu istungjärk nr	571
Hääletuse tulemus (poolt/vastu/erapooletuid)	173/0/4

1. Järeldused ja soovitused

1.1. Positiivse Atlandi-ülese tegevuskava väljatöötamine. ELi-USA kaubandus- ja tehnoloogianõukogu võib olla kesksel kohal tegevuskavas, mille eesmärk on taaselavdada meie partnerlust usaldusväärsete koostöökanalite kaudu. Hoolimata sellest, et meie Atlandi-ülesed majandussuhted moodustavad ligikaudu pool maailma SKPst ning suure osa maailma kaubandus- ja investeringuvoogudest, esineb meie suhetes endiselt takistusi kaubanduse, investeringute, töö, reisimise ja õppimise vallas mõlemal pool Atlandi ookeani.

1.2. Juhtrolli võtmine meie väärtuste ja reeglitel põhineva kaubanduse kaitsmiseks. Geopoliitiliselt rahutul ajal on maailma juhtivatel majandustel – ELil ja USA-l – koos teiste sarnaselt meelestatud partneritega suur vastutus edendada nüüdsaaegset kaubandus- ja tehnoloogiakoostöö raamistikku, millega toetatakse avatud ja kestlikku majandust ning vaba ja õiglast kaubandust ja milles järgitakse demokraatlikke väärtusi, inimväärse töö põhimõtteid ja inimõigusi.

1.3. Vajadus reageerida turuhäiretele. Mitmete jätkuvate kriiside tõttu peavad Atlandi-ülesed partnerid leidma kiiresti võimalusi tugevdada meie avatud demokraatlike ühiskondade vastupanuvõimet, muu hulgas kindlustades meie ülemaailmsed väärtus- ja tarneahelad ning energiapuuduse, pidades eelkõige silmas pakulist vajadust asendada Venemaa energia- ja toorainetarned. Lisaks sellele peavad EL ja USA tegema suuremaid jõupingutusi, et tugevdada mitmepoolsust ja leida lahendus probleemidele, mis on seotud kliimamuutustega, vaba ja õiglase kaubanduse säilitamisega ning autoritaarsete riikide põhjustatud turuhäiretega.

1.4. Vastastikusel ja stabiilsel koostööl põhineva usalduse loomine. Mõlemad pooled peavad pühenduma ELi-USA kaubandus- ja tehnoloogianõukogu jaoks alalise dialoogstruktuuri ülesehitamisele, et saavutada lühikeses ja pikas perspektiivis konkreetseid tulemusi, mis ulatuvad kaugemale poliitilistest valimistsüklitest ja võimuvahetustest. Lisaks peavad Euroopa Liit ja USA kaubandus- ja tehnoloogianõukogu raames püüdnud strateegilisema ja horisontaalsema lähenemisviisi poole kaubandus- ja tehnoloogiaküsimustes. ELi-USA kaubandus- ja tehnoloogianõukogu kümme töörühma peaksid püüdnud kohaldada koostöö suhtes terviklikku ja tõhusalt koordineeritud lähenemisviisi, mis ei põhjasta tarbetut kapseldumist.

1.5. Sidusrühmade kaasatuse suurendamine. Eelmistel ambitsioonikatel kaubandusläbirääkimistel kogetud ebaõnnestumiste vältimiseks on läbipaistvus ja sidusrühmade ulatuslik kaasamine mõlemal pool Atlandi ookeani ainus viis saavutada ELi-USA kaubandus- ja tehnoloogianõukogu eesmärgid. Seepärast osaleb komitee aktiivselt kaubandus- ja

tehnoloogiaõukogu struktuurides ning püüab selle poole, et teda kaasataks ainulaadse kodanikuühiskonna sidusrühmana kaubandus- ja tehnoloogiaõukogu ministrite kohtumistele. Sellega seoses väljendab komitee veelkord kahetsust, et kaubanduslepingute eksperdirühma volitusi ei uuendatud ning et sidusrühmadega konsulteerimiseks ei loodud võrreldavat alalist struktuuri.

1.6. **Atlandi-ülene tööteemaline eridialoog.** Komitee on juba varem väljendanud toetust ettevõtjate ja tarbijate Atlandi-ülestele dialoogidele ning tunnustab seepärast hiljuti Pariisi ministrite kohtumisel tehtud avaldust luua kolmepoolne kaubandus- ja töödialoog, millega luuakse sotsiaalpartnerite jaoks mõlemal pool Atlandi ookeani ametlik kanal, mille kaudu anda oma panus kaubandus- ja tehnoloogiaõukogu protsessi ning kujundada Atlandi-ülesteid kaubandus- ja investeerimissuhteid. Sellega seoses kutsub komitee Euroopa Komisjoni üles käsitلهma töövaldkonna demokraatia tasakaalustamatust, mis tuleneb kuue ILO põhikonventsiooni ratifitseerimata jätmisest ja selle mõjust võrdsetele võimalustele kaubanduses.

2. Üldised märkused – kasvav vajadus ELi ja USA tihedama partnerluse järele

2.1. **Komitee Atlandi-üleses dialoogis:** komitee on aastaid jälginud Atlandi-ülesteid poliitilisi ja kaubandusküsimusi ning sõnastanud ELi organiseeritud kodanikuühiskonna seisukohti. Lisaks peab komitee korrapärast dialoogi nii ELi institutsioonide kui ka USA valitsusega ning eelkõige kodanikuühiskonnaga mõlemal pool Atlandi ookeani. Selleks et luua kümnest töörühmast koosnev ja korrapäraseid arutelusid pidav uus ELi-USA kaubandus- ja tehnoloogiaõukogu, peab komitee ajakohastama oma seisukohta kaubandus- ja tehnoloogiaõukogu prioriteetide osas.

2.2. **Maailma juhtivate majanduste vastutus:** komitee rõhutab, et ELil ja USA-l on endiselt kõige ulatuslikumad kahepoolsed kaubandus- ja investeerimissuhted ning maailma kõige integreeritumad majandussuhted. Kuigi Hiinast sai 2021. aastal ELi suurim kaupade impordiallikas, on USA jätkuvalt ELi kindlalt suurim kaubandus- ja investeerimispartner. Atlandi-ülesteid määratlevad maailmamajanduse keerulises mitmepoolses kaubandussüsteemis, mida on mõjutanud Maailma Kaubandusorganisatsiooni (WTO) kriisid, kaks aastat kestnud COVID-19 pandeemia ja nüüd ka sõda Ukrainas. Maailmamajanduses on EL või USA peaaegu kõigi teiste riikide suurim kaubandus- ja investeerimispartner. Atlandi-ülene partnerlus ei ole eesmärk omaette, vaid see peab tuginema ühistele väärtustele, huvidele ja ühisele vastutusele. EL ja USA peaksid üheskoos olema demokraatia, rahu ja julgeoleku, õigusriigi ja kõigile tagatud inimõiguste toetajad maailmas⁽¹⁾.

2.3. **Uus hoog ELi ja USA tihedamaks strateegiliseks partnerluseks:** komitee märgib, et kuna maailma raputab praegu ootamatult suur hulk kriise, on maailma juhtivatel majandustel – ELil ja USA-l koos teiste sarnaselt meelestatud demokraatlike riikidega, mille toimimise aluseks on avatud ja reeglite põhinev turumajandus – otsustavalt tähtis süvendada oma poliitilist ja majanduslikku koostööd, et kaitsta meie universaalseid väärtusi ning tugevdada heaolu, demokraatiat ja õigusriigi põhimõtet, julgeolekut ja inimõigusi. Rahvusvahelise poliitika kujundamisel on neist tähtsaimaks prioriteediks tõusnud rahu. Samal ajal ei tohiks me enam sallida ühegi riigi tegutsemist vastuolus rahvusvahelise korraga või nn parasitlust rahvusvahelises kaubanduses.

2.4. **Kaubanduse ja tehnoloogia keskne roll geopoliitikas:** komitee kordab, et kaubanduse ja tehnoloogia näol ei ole meil tegemist pelgalt õiguslike küsimuste, vaid ka oluliste vahenditega nende universaalsete väärtuste kaitsmiseks ja edendamiseks kogu maailmas. EL ja USA peavad süvendama oma koostööd ning saavutama konkreetseid tulemusi mitmepoolsel ja kahepoolsel tasandil. ELi-USA kaubandus- ja tehnoloogiaõukogu loob ainulaadse võimaluse selliseks kaubanduse ja tehnoloogia valdkonnas toimuvaks kõrgetasemeliseks strateegiliseks koostööks, mis ületab praegust juhtumipõhist koostöökorda ning ulatub kaugemale ELi ja USA valimistest ja institutsioonilisest võimuvahetusest.

2.5. **Dialoogi ja koostöö platvorm:** ELi-USA kaubandus- ja tehnoloogiaõukogu ei ole Atlandi-üleste kaubandus- ja investeerimispartnerluse (TTIP) uus versioon ja seda ei tohiks sellena käsitleda, kuigi selle partnerluse ebaõnnestunud läbirääkimistest on võimalik üht-teist kasulikku õppida. Kaubandus- ja tehnoloogiaõukogu eesmärgid ja menetlused ei tohi seada kahtluse alla ELi institutsioone ja otsustusprotsesse, samas tuleb suurendada sidusrühmade kaasamist. Meie väärtusi kajastavaid ELi standardeid ei tohi seada küsimuse alla, eelkõige on ELi standardite kehtestamisel kesksel kohal ettevaatuspõhimõte. Komitee jagab seisukohta, et standardite vallas toimuv koostöö on seotud ka erinevate õigusraamistikuga ja nõuab tehniliste küsimuste põhjalikku analüüsi ning majanduslike, sotsiaalsete ja keskkonnamõjude hindamist, mis kõik peaks toimuma juhtumipõhiselt. Näiteks näitab uus andmevoogude raamkõkkulepe, et EL ja USA suudavad põhimõtteliselt saavutada konsensuse tundlikes küsimustes.

⁽¹⁾ ELT C 152, 6.4.2022, lk 56.

2.6. **Sidusrühmade tugev toetus:** komitee märgib, et ettevõtjad ja muud kodanikuühiskonna sidusrühmad nii ELis kui ka USAs on juba väljendanud üldist toetust kaubandus- ja tehnoloogianõukogule ning kümne töörühma tegevuse käigus kindlaks määratud teemadele. Atlandi-ülesed partnerid näivad mõistvat lisaväärtust, mida pakub strateegiline Atlandi-ülene partnerlus ja tihedam õiguslane koostöö. Kaubanduses, investeerimisel ja töötamisel esineb siiski veel ebavajalikke takistusi. Lisaks võiksid Atlandi-ülesed partnerid üheskoos tugevdada oma ülemaailmset konkurentsivõimet maailmaturul, mis käib käsikäes kestliku arengu, sotsiaalse õigluse, inimõiguste austamise, kõrgete tööstandardite ja rangete keskkonnastandardite eesmärkidega. Tulemuste saavutamiseks peavad mõlemad pooled olema siiski teadlikud teineteise eesmärkidest, lähenemisviisidest ja vahenditest, et töötada välja uus ühine kaubandusraamistik.

2.7. **Sidusrühmade parem kaasamine pärast ELi ja USA kodanikuühiskonna dialoogide ebaõnnestumist:** komitee rõhutab, et kodanikuühiskonna dialoogi tugevdamisel on Atlandi-üleses kontekstis, sealhulgas ELi-USA kaubandus- ja tehnoloogianõukogus oluline osa. Sellega seoses on eriti oluline pidada ühist dialoogi kodanikuõiguste, desinformatsioonile vastupanuvõime, meediavabaduse, kliimameetmete, sotsiaalsete õiguste ja tarbijakaitse ning demokraatia toetamise teemal⁽²⁾. Atlandi-ülene partnerlus võib meie majanduses sillutada teed veelgi tihedamale Atlandi-ülesele integratsioonile, sealhulgas ühise kaubandus-, tehnoloogia- ja investeerimisraamistiku loomisele.

3. Konkreetsete märkused – ettevõtjate, töötajate ja tarbijate põhiprioriteedid

3.1. Komitee leiab, et kaubandus- ja tehnoloogianõukogu ilmestab maailma kahe kõige suurema majanduse omavahelist seotust ning on ainulaadne foorum tihedama koostöö arendamiseks kaubanduspoliitika ja turu reguleerimise küsimustes Atlandi ookeani mõlemal kaldal. Seepärast on komitee seisukohal, et kaubandus- ja tehnoloogianõukogu peaks keskenduma teatavatele ettevõtjate, töötajate ja tarbijate seisukohast olulistele prioriteetidele.

3.2. **Kaasaegne reeglitel põhinev mitmepoolne kaubandus:** EL ja USA peavad näitama üles ühist vastutust ja juhtrolli WTOs ning toetama tõhusat mitmepoolsete suhete mudelit, mis hõlmab progressiivset kaubanduspoliitikat, milles võetakse arvesse keskkonna- ja sotsiaalseid aspekte⁽³⁾. Nii EL kui ka USA seisavad silmitsi probleemidega, mis tulenevad mitteturumajanduslike riikide turgu moonutavatest tavadest, sealhulgas riigiettevõtete ebaaus ja diskrimineeriv tegevus, riiklikud toetused, lõivud ja maksud.

3.3. **WTO reformide juhtimine:** kaubandus- ja tehnoloogianõukogu peaks keskenduma viisidele parandada WTO mitmepoolset kaubandussüsteemi ja selle vaidluste lahendamise mehhanismi, arvestades WTO kesket rolli tõhusa mitmepoolse maatriksi loomisel keskkonna- ja sotsiaalküsimusi hõlmava progressiivse kaubanduse tegevuskava jaoks. EL ja USA peavad juhtima edasipüüdlikke WTO reforme ja edendama tänapäevast WTO tegevuskava, kaotades tabud (st kaubanduse sotsiaalsed aspektid) ning tegeledes praeguste ja tulevaste kestlikkusprobleemidega. Selleks kutsub komitee ELi ja USA-d üles tegema peamiste kaubanduspartneritega strateegilist koostööd prioriteetsetes mitmepoolsetes küsimustes⁽⁴⁾.

3.4. **Inimväärne töö rahvusvahelises kaubanduses:**⁽⁵⁾ komitee kutsub ELi ja USA-d üles soodustama tihedamat koostööd WTO ja Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (ILO) vahel, et edendada kaubandusmeetmete kaudu inimväärset tööd ja tööstandardeid. Hiljuti mõlemas organisatsioonis toimunud uute peadirektorite valimine peaks aitama selles valdkonnas uut hoogu anda. ILO kehtestatud ja jälgitavate rahvusvaheliste tööstandardite järgimise tagamine peaks olema osa ELi ja USA juhitud arutelust WTO reformimise teemal. Hea näite ja võimalusena seda põhjalikku übermõtestamist toetada peab komitee tervitatavaks USA hiljutist ettepanekut tegeleda käimasolevatel WTO kalandustoetuste läbirääkimistel

⁽²⁾ ELT C 152, 6.4.2022, lk 56.

⁽³⁾ ELT C 152, 6.4.2022, lk 56.

⁽⁴⁾ ELT C 374, 16.9.2021, lk 73.

⁽⁵⁾ Komitee on esitanud konkreetseid soovitusi dokumendis ELT C 429, 11.12.2020, lk 197 ja arvamuses SOC/727 „Inimväärne töö kogu maailmas“, raportöör: Maria del Carmen Barrera Chamorro, dokument vastu võetud septembris 2022.

ülemaailmse probleemiga, mis on seotud sunniviisilise töö kasutamisega kalalaevadel⁽⁶⁾. Atlandi-üleised partnerid peaksid samuti kasutama oma koostööd, et luua tugevam õiguslik alus ILO töötaja põhiõiguste kaasamiseks WTOsse⁽⁷⁾. Ühist huvi pakkuvad kahepoolsed tööküsimused peaksid hõlmama võrdlevaid lähenemisviise kaubanduse ja kestliku arengu peatükkidele ning nende tõhusat jõustamist vabakaubanduslepingutes⁽⁸⁾. Komitee on pikka aega kutsunud üles kohaldama kaubanduse ja kestliku arengu peatükkide suhtes uuendatud sanktsioonidel põhinevat jõustamismeetodit ning tunnustanud USA, Mehhiko ja Kanada lepingus sisalduvaid uuenduslikke jõustamisvahendeid⁽⁹⁾.

3.5. Koostöö rahvusvahelistel foorumitel: kaubandus- ja tehnoloogianõukogu võiks olla foorum, kus valmistatakse ette töö- ja tööhõiveküsimustes tehtavat tugevdatud koostööd rahvusvahelistel foorumitel, eelkõige ILOs ning Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsioonis (OECD). See tugevdatud koostöö peaks hõlmama hoolsuskohustuse edendamist ja jõustamist. Kaubandus- ja tehnoloogianõukogu peaks soodustama ühist suutlikkuse suurendamist eelkõige tööhutuse ja töötervishoiu edendamiseks kogu maailmas ning töötama välja ühisprojekte, näiteks tööinspektsioonide rahastamiseks kolmandates riikides. Töötervishoidu ja tööhutust käsitlevate konventsioonide oodatav lisamine ILO tööõiguse põhireeglite hulka tagaks viljaka koostööpinnase. Sunniviisiline töö on tõsine ühine mure ning ELi ja USA lähenemisviise, eelkõige mis puudutab Hiinas sellisel viisil toodetud kaupade importi, tuleks koordineerida. Uute tööhõivevormide, eelkõige platvormitöö levikut kogu maailmas USA ja ELi ettevõtjate juhtimisel tuleks arutada kaubandus- ja tehnoloogianõukogu vastavates töörühmades, võttes seejuures arvesse töötajate panust.

3.6. Vastupanuvõime ja kestlikkus ülemaailmsetes tarneahelates: kaubandus- ja tehnoloogianõukogu peaks välja töötama strateegiad vastupanuvõime suurendamiseks, tagades ülemaailmsete tarneahelate kestlikkuse ja nende nõuetekohase toimimise. EL ja USA peaksid tuvastama ühised nõrgad kohad ja tegema koostööd näiteks kriitilise tähtsusega toorainete ja toodete, nagu pooljuhid, kättesaadavuse valdkonnas. Atlandi-üleised partnerid peaksid juhtima ka kohest tähelepanu energiavarustuskindluse standarditud lähenemisviisile, mis on täielikult kooskõlas sellise edasipüüdliku kestlikkuse tegevuskavaga nagu Euroopa roheline kokkulepe. Lisaks peaksid nad kaaluma ühiseid meetmeid, et parandada asjakohast tootmisvõimsust, investeringuid ja logistikat. Kaubandus- ja tehnoloogianõukogu peaks töötama tarneahelates ühise kohustusliku hoolsuskohustuse nimel, mis põhineb parimatel tavadel, et luua väärtusahelates ülemaailmsete kestlikkusnõuete mudel.

3.7. Rohelise majanduse toetamine: kaubandus- ja tehnoloogianõukogu peaks keskenduma koostööle kliima- ja keskkonnahoidlike tehnoloogiate ning õiglase ülemineku poliitika alal. EL ja USA peaksid edendama rahvusvahelist raamistikku ja standardeid sellistes valdkondades nagu kliimamuutuste leevendamine, ringmajandus, kestlik rahandus, energiasäästlik tehnoloogia, keskkonnahoidlikud ja sotsiaalsed standardid riigihangete vallas, ökomärgised ja kestlikkusaaruandlus. Peale selle peaksid Atlandi-üleised partnerid töötama selle nimel, et luua mitmepoolne raamistik keskkonnatoodetega kauplemise liberaliseerimisele praeguste algatuste, nimelt keskkonnatoodete lepingu, kaubanduse ja keskkonnavalase kestlikkuse struktureeritud arutelude (TESSD) ning plastireostust käsitleva mitteametliku dialoogi (IDP) raames. Kaubandus- ja tehnoloogianõukogu peaks keskenduma tõhusatele ja koordineeritud piiril kohaldatavatele süsinikdioksiidi kohandusmehhanismidele, et luua mudel ülemaailmse raamistiku jaoks ning vältida kaubanduskonflikte ELi ja USA vahel.

3.8. Digiteerimine ja uus majandus: kaubandus- ja tehnoloogianõukogu peaks keskenduma koostööle, mis puudutab tehnoloogiastandardeid, teadusuuringuid ja poliitikat tehisintellekti, esemevõrgu, 6G, aku-, kvant- ja plokiahela tehnoloogiate valdkonnas. Raamistikuga tuleks edendada innovatsiooni ja standardimist, kuid selles tuleb arvesse võtta ka olulisi aluseks olevaid poliitilisi kaalutlusi. Uutel tehnoloogiavaldkondadel, nagu tehisintellekt, on sageli ka töökohamõõde, mis nõuab tugevaid tehisintellekti- ja andmestrateegiaid, mis tagavad ennekõike inimõigustel põhineva Euroopa õigus- ja võimestamisraamistiku ja hõlmavad seega eetikanorme ning töö- ja ametiühinguõigusi. Kuigi mõlema poole jaoks ei ole võimalik kehtestada täpselt ühesuguseid eeskirju, peaks eesmärgiks olema raamistike koostalitlusvõime.

⁽⁶⁾ ELT C 374, 16.9. 2021, lk 73.

⁽⁷⁾ Edasiste sammude hulgas võiks kaaluda WTO lepingu IX artikli lõike 2 kohast tõlgendavat avaldust, millega kinnitatakse avaliku kõlbluse erandi tõlgendust (1994. aasta GATTi XX artikkel ja GATSi XIV artikkel), mis hõlmaks ILO töötaja põhiõigusi ja kirjeldaks ILO otsuste võimalikku rolli mis tahes selleteemalistes kohtumenetlustes.

⁽⁸⁾ Hea näide, millele tugineda, on ELi tellitud uuring „Comparative Analysis of Trade and Sustainable Development Provisions in Free Trade Agreements“, LSE, veebruar 2022, eelkõige seoses USA, Mehhiko ja Kanada lepingus sisalduva kiirreageerimismehhanismiga (USMCA), <https://www.lse.ac.uk/business/consulting/assets/documents/TSD-Final-Report-Feb-2022.pdf>.

⁽⁹⁾ ELT C 105, 4.3.2022, lk 40.

Lisaks on vaja selgitada kliimaneutraalse tehnoloogia, biotehnoloogia ja tervisetehnoloogia ühiseid regulatiivseid nõudeid. EL ja USA peaksid edendama rahvusvaheliste standardite jaoks väärtusel rajanevaid põhimõtteid, et säilitada nendes uutes majandustes ülemaailmne juhtpositsioon. Kaubandus- ja tehnoloogianõukogu peaks tugevdama ka meie demokraatlike ühiskondade vastupanuvõimet, et ennetada sihipäraseid tehisintellektil põhinevaid desinformatsioonikampaaniaid ning parandada info- ja kommunikatsioonitehnoloogia turvalisust võitlemaks riikide toetatud küberrünnetega.

3.9. **Andmed ja privaatsus:** kaubandus- ja tehnoloogianõukogu peaks keskenduma koostööle selle tagamiseks, et tulevikus võimaldaks digitehnoloogia ja andmete jagamine USA ja ELi vahel avatud ja rahvusvahelist ökosüsteemi teadus- ja arendustegevuseks ning innovatsiooniks kõige arenenuma tehnoloogia huvides. Selle eesmärk on teenida kliente ja kodanikke kogu maailmas, kaitstes samal ajal nende põhiõigust andmekaitsele ning säilitades poliitilise mänguruumi avalikuks juurdepääsuks andmetele ja andmete kontrolliks ning võime reguleerida rahvusvahelisi digiettevõtteid. Lisaks peaksid EL ja USA kiiresti välja töötama uue andmeedastuse raamistiku, milles käsitletakse probleeme, mis viisid andmekaitseraamistiku Privacy Shield kehtetuks tunnistamiseni, ning järgitakse privaatsuse ja turvalisusega seotud ühiseid väärtusi.

3.10. **Ekspordikontroll:** kaubandus- ja tehnoloogianõukogu peaks töötama kujunemisyrgus ja põhitehnoloogiatega, tagades mitmepoolsete ekspordikontrollirežiimide võtmerolli, sest need on väga olulised nii ELi kui ka USA jaoks, et edendada demokraatiat, inimõigusi ja turumajandust järgivat avatud ühiskonda. Näiteks nõuavad tõhusad kaubandus-sanktsioonid tõhusat ekspordikontrolli riikide vastu, kes kuritarvitavad kaubandust ja tehnoloogiat ning õonestavad rahu, julgeolekut ja inimõigusi. EL ja USA peaksid tegema koostööd loomaks liite sarnaselt meeletatud partneritega, et lahendada probleeme ja tagada võrdsed tingimused.

3.11. **Standardimine:** kaubandus- ja tehnoloogianõukogu peaks keskenduma standardiorganisatsioonide koostööle ning piiratud vastastikuse tunnustamise põhimõtetele. USA ja ELi standardimissüsteemid erinevad teineteisest. Eelkõige ei kasutata USAs Euroopa ühtse turu sambaks olevat põhimõtet, mille kohaselt kehtib ühele tootele üks, kõikjal tunnustatud standard. Kui Euroopas võetakse vastu uus standard, siis sellega vastuolus olevad riiklikud standardid tühistatakse. USAs kehtivad samaaegselt turul erinevad standardid, mistõttu on VKEdel keeruline mõista, milline standard sobib kõige paremini nende tootevalikuga. Sageli on tegu piiratud vahendeid omavate väikeettevõtjatega, kes on väga kitsalt spetsialiseerunud nišiturule, mis on nende konkurentsivõime alus.

3.12. **VKEd:** kaubandus- ja tehnoloogianõukogu raames tehtaval regulatiivsel koostööl võib olla oluline roll kaubanduse ja investeringute lihtustamisel ning eelkõige väikeettevõtjate konkurentsivõime parandamisel. Eelkõige väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad ootavad uute võimaluste avanemist, kuna erinevalt suureettevõtjatest ei ole neil ressursse, et orienteeruda erinevates regulatiivsetes keskkondades mõlemal pool Atlandi ookeani. Samas looks õiguslike režiimide suurem ühilduvus suurtele ettevõtjatele võimalusi kasutada ära majanduse mastaabisäästu ELi ja USA vahel ⁽¹⁰⁾.

3.13. **Toit ja põllumajandus:** komitee arvates on oluline, et lisaks kaubandus- ja tehnoloogianõukogu tööle on EL ja USA loonud uue Atlandi-ülese põllumajandusala koostöö platvormi, mille eesmärk on vastata ülemaailmsetele väljakutsetele, nagu kestlikkus, kliimamuutused ja toiduga kindlustatus. Rahvusvaheline koostöö kliimamuutuste vastu võitlemisel ja kestlikkuse edendamisel on äärmiselt oluline, et leevendada karmi ja keerulist tulevikku, mis meid kui ülemaailmset ühiskonda ees ootab. Probleeme on veelgi teravdanud sõda Ukrainas ja selle vahetu mõju ülemaailmsele toiduainetega varustamisele. Kliimamuutused mõjutavad juba praegu sügavalt põllumajandustootjate elatusvahendeid, alates ilmastiku äärmuslikust kõikumisest kuni tõsise põuani, üleujutustest maastiku- ja metsatulekahjude ning muude katastroofiliste sündmusteni, mis ohustavad meie linnu ja kogukondi. EL ja USA peavad probleemidele vastu astuma.

3.14. **Tarbijad:** osana kaubandus- ja tehnoloogianõukogu tööst on oluline kehtestada kaitsemeetmed tagamaks, et regulatiivse koostöö protsessi ei kasutata sotsiaalsete, töö-, tarbija- ja keskkonnastandardite õonestamiseks. Pigem peaks selle eesmärk olema nende ühtlustamine ja parandamine. Kui neist tingimustest peetakse kinni, siis ei oleks kasu mitte ainult majanduslik, vaid need standardid võivad lihtsustada ka reguleerivate asutuste ülesannet avaliku poliitika eesmärkide saavutamisel. Lisaks saab Atlandi-ülel koostööd arendada analüüside jagamise, kolmandatest riikidest pärit ohtlike toodete

⁽¹⁰⁾ ELT C 487, 28.12.2016, lk 30.

ja teenuste eest varajase hoiatamise süsteemide kasutuselevõtu ning õigusaktide parema jõustamise üle peetava dialoogi kaudu. Eemaldudes kohustuslikust lähenemisest, mida Atlandi-ülene kaubandus- ja investeerimispartnerlus ametlikult taotles, peavad EL ja USA selle uue vabatahtliku koostöökava asjakohaselt välja töötama, et aidata oma kodanikel selle kriitilise aja uute probleemidega toime tulla.

4. Mureküsimustega tegelemine ja vajalikud kaitsemeetmed

4.1. ELi-USA kaubandus- ja tehnoloogianõukogu loob parima võimaluse näidata, et EL ja USA saavad astuda konkreetseid samme tõelise koostöö poole kaubanduse ja tehnoloogia vallas ning tõendada, et nende suhted põhinevad sisukal partnerlusel. Siiski on teatavaid kriitilisi küsimusi, mida kaubandus- ja tehnoloogianõukogu peab edu saavutamiseks lahendama:

- nii ELi kui ka USA eestvedajate tugev strateegiline pühendumine;
- selge ühine nägemus kaubandus- ja tehnoloogianõukogu eesmärkidest ja protsessidest;
- vajadus luua lisaväärtust koostöö kaudu, saavutades positiivseid ja konkreetseid tulemusi;
- vajadus teha teatud jõupingutusi ühiste lähenemisviiside väljatöötamiseks ühiste standardite poole püüdlisel;
- vajadus kehtestada selge menetlus üksikasjalike tehniliste küsimuste lahendamiseks;
- poliitilisest otsustusprotsessist teavitamise jaoks tõhusate mehhanismide loomine nii ELis kui ka USAs;
- sidusrühmade aktiivse ja struktureeritud kaasamise protsessi loomine koos ettevõtjate, ametiühingute ja muude kodanikuühiskonna sidusrühmadega;
- sujuva koordineerimise, järjepidevuse ja tervikliku lähenemisviisi tagamine kogu tööprotsessi vältel; tuginemine Atlandi-ülese kaubandus- ja investeerimispartnerluse läbirääkimistest ja varasematest kahepoolsetest meetmetest saadud õppetundidele protsessi, läbipaistvuse ja üldsuse teadlikkuse suurendamise valdkonnas;
- Atlandi ookeani mõlema poole kodanikuühiskonna kohustus toetada seda protsessi teadlikul viisil.

4.2. Komitee jaoks on alati olnud väga oluline kaitsta Atlandi-üleses regulatiivses koostöös ELi suurt avalikku huvi. Komitee kinnitab jõuliselt veelkord, et olemasolevate kõrgete standardite tagamine on põhioõue. Lisaks kaubandusvõimaluste suurendamise eesmärgile peaks regulatiivne koostöö suurendama ka kodanike ohutust, parandama nende tervist ning edendama nende majanduslikku ja sotsiaalset heaolu mõlemal pool Atlandi ookeani. Komitee nõuab täiendavat kinnitust selle kohta, et näiteks ELi toidualaseid õigusakte ei muudeta ja et EL säilitab oma piirangud hormoonide, kasvukiirendajate ja geneetiliselt muundatud organismide kasutamisele ⁽¹¹⁾.

4.3. Komitee kutsub Euroopa Komisjoni üles käsitlema kaubandus- ja tehnoloogianõukogu raames töövaldkonna demokraatia tasakaalustamatust ja selle mõju võrdsetele võimalustele kaubanduses. Komitee kordab, et USA on ratifitseerinud ILO kaheksast tööõiguse põhikonventsioonist vaid kaks, jättes eelkõige ratifitseerimata põhikonventsiooni nr 87 ühinemisevabaduse kohta ja konventsiooni nr 98 kollektiivläbirääkimiste õiguse kohta ⁽¹²⁾.

5. Sidusrühmade sisuline kaasamine pärast Atlandi-ülese kaubandus- ja investeerimispartnerluse protsessist saadud õppetunde

5.1. Komitee rõhutab, et kaubandus- ja tehnoloogianõukogu protsess peaks olema läbipaistev ja vastutustundlik ning hõlmama mõistlikul viisil avaliku huvi rühmi. See peaks käima käsikäes kaubandus- ja tehnoloogianõukogu olemusest paremini ja aktiivsemalt teavitamise poliitikaga. Kõige tähtsam on see, et koostöökava peab jääma headest tavadest teavitamise ja nende vahetamise platvormiks, mitte automaatseks vahendiks, mille abil mõjutatakse teineteise seadusandlikke ja otsustusprotsesse või takistatakse teineteist kaitse taseme parandamisel.

⁽¹¹⁾ ELT C 487, 28.12.2016, lk 30.

⁽¹²⁾ Ülejäänud ratifitseerimata tööõiguse põhikonventsioonid on: konventsioon nr 29 sunniviisilise töö kohta, konventsioon nr 100 võrdse tasustamise kohta, konventsioon nr 111 (töö- ja kutsealase) diskrimineerimise kohta ja konventsioon nr 138 vanuse alammäära kohta.

5.2. Huvitatud sidusrühmadel peab olema võimalik anda oma panus kõigi kümne töörühma tegevusse, et vältida kapseldunud lähenemisviisi. Kuigi ülemaailmsete kaubandusprobleemide töörühm on oma olemuselt rohkem valdkondadevaheline ja toimib tööküsimuste käsitlemise peamise foorumina, kerkivad sellega seotud mureküsimused esile ka muudes töörühmades, eelkõige seoses selliste küsimustega nagu tarneahel, tehisintellekt ja muud kujunemisjärgus tehnoloogiad ja andmekaitse.

5.3. Komitee leiab, et tarbijakaitse ja heaolu on selle koostöö üldised eesmärgid. Kaubandus- ja tehnoloogiaõukogu eri dialoogid peavad olema sidusrühmade jaoks läbipaistvad. Asjaomastel reguleerivatel asutustel ja valdkondlikel spetsialistidel peab olema juhtiv roll regulatiivse koostöö arendamisel.

5.4. Lisaks kodanikuühiskonna sihipärastele dialoogikohtumistele tuleks enne ja pärast iga kaubandus- ja tehnoloogiaõukogu koosolekut kavandada vastavalt sidusrühmade ettevalmistavaid ja kokkuvõtvaid kohtumisi. Kaubanduse peadirektoraadi loodud endine Atlandi-ülese kaubandus- ja investeerimispartnerluse nõuanderühm on oluline näide sidusrühmadega konsulteerimisest, millesse oleks tulnud kaasata ka komitee. See oli ka foorum, tänu millele võisid liikmesorganisatsioonid paremini mõista kaubandusega seotud probleeme ja võimalusi teiste rühmade esindavate erinevate huvide seisukohalt. See aitab luua silde erinevate organisatsioonide vahel.

5.5. Sellega seoses väljendab komitee veelkord kahetsust, et kaubanduslepingute eksperdirühma volitusi ei uuendatud. Tegemist oli väga positiivse sammuga komisjoni strateegias parandada kodanikuühiskonna osalemist kaubanduspoliitikas ja suurendada läbipaistvust. See oli ka loogiline jätk Atlandi-ülese kaubandus- ja investeerimispartnerluse nõuanderühma tegevusele.

5.6. Komitee on varem väljendanud toetust ettevõtjate ja tarbijate Atlandi-ülestele dialoogidele ning kutsunud üles tunnustama samaväärset tööteemalist Atlandi-ülest dialoogi.

Brüssel, 14. juuli 2022

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Christa SCHWENG